

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze jako soud odvolací rozhodl v senátu složeném z předsedy Mgr. Richarda Tomana a soudkyň JUDr. Renáty Zimové a JUDr. Lady Závaškové ve věci

žalobce: **B. Š.**, narozený xxx
bytem Xxx, Xxx
zastoupená advokátkou Mgr. Annou Větrovskou
sídlem Štěpánská 630/57, Praha 1

proti
žalovaným: **1/ Česká republika-Ministerstvo vnitra**, IČO 00007064
sídlem Nad Štolou 936/3, Praha 7
2/ Česká republika- Ministerstvo financí, IČO 00006947
sídlem Letenská 525/15, Praha 1

o zadostiučinění za nemajetkovou újmu

k odvolání účastníků proti rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 7 ze dne 15.9.2022, č.j. 52 C 323/2018-218, ve znění doplňujícího usnesení ze dne 13.10.2022, č.j. 52 C 323/2018-225

takto:

- I. Rozsudek soudu prvního stupně se ve výroku I. mění tak, že ohledně částky 60 000 Kč s úrokem z prodlení ve výši 9% ročně z této částky od 17.10.2018 do zaplacení se žaloba zamítá, jinak se v tomto výroku potvrzuje.

Shodu s prvopisem potvrzuje Hana Rejentová.

- II. Ve výroku III. se rozsudek mění tak, že v textu tam uvedené omluvy se sousloví „policejního prezidia Policie České republiky“ nahrazuje souslovím „policejního prezidenta Policie České republiky“, a dále tak, že se z textu omluvy vypouští slovo „je“, jinak se v tomto výroku potvrzuje.
- III. Ve výroku IV. se rozsudek mění tak, že ohledně částky 2 100 Kč s úrokem z prodlení ve výši 9% ročně z této částky od 17.10.2018 do zaplacení se žaloba zamítá, jinak se v tomto výroku potvrzuje.
- IV. Ve výroku VI. se rozsudek mění tak, že v textu tam uvedené omluvy se sousloví „policejního prezidenta České republiky“ nahrazuje souslovím „policejního prezidenta Policie České republiky“, jinak se v tomto výroku potvrzuje.
- V. Ve výrocích II., V., VII., VIII. a IX. se rozsudek potvrzuje.
- VI. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů odvolacího řízení.

Odůvodnění:

1. Soud prvního stupně shora označeným rozsudkem uložil žalované České republice (jednající Ministerstvem vnitra), aby zaplatila žalobci na náhradu nemajetkové újmy částku 90 000 Kč se specifikovaným příslušenstvím (výrok I.), ohledně zaplacení další částky ve výši 760 000 Kč se specifikovaným příslušenstvím žalobu zamítl (výrok II.), žalované (jednající Ministerstvem vnitra) uložil povinnost písemně se žalobci omluvit doporučeným a datovaným dopisem opatřeným otiskem úředního razítka a podpisem oprávněné úřední osoby ve znění tam uvedeném (výrok III.), žalované (jednající Ministerstvem financí) uložil povinnost zaplatit žalobci na náhradu nemajetkové újmy částku 27 100 Kč se specifikovaným příslušenstvím (výrok IV.), žalobu o zaplacení další náhrady ve výši 122 900 Kč se specifikovaným příslušenstvím zamítl (výrok V.), žalované (jednající Ministerstvem financí) uložil povinnost písemně se žalobci omluvit doporučeným a datovaným dopisem opatřeným otiskem úředního razítka a podpisem oprávněné úřední osoby v tam uvedeném znění (výrok VI.), žalované (jednající jak Ministerstvem vnitra, tak i Ministerstvem financí) uložil povinnost zaplatit žalobci na nákladech řízení po 24 050,50 Kč (výroky VII. a VIII.) a vyslovil, že Česká republika nemá právo na náhradu nákladů států (výrok IX.).
2. Takto rozhodl o žalobě, kterou se žalobce domáhal zaplacení nemajetkové újmy ve výši 850 000 Kč jako zadostiučinění za nezákonné rozhodnutí a částky 150 000 Kč jako zadostiučinění za nesprávný úřední postup spočívající v nepřiměřené délce řízení, včetně písemné omluvy. Tvrdil, že nezákonným rozhodnutím je rozhodnutí ředitele Krajského ředitelství policie Zlínského kraje ze dne 10. 4. 2015, ve spojení s rozhodnutím policejního prezidenta ze dne 25. 9. 2015, jímž byl odvolán ze služebního místa vedoucího územního odboru Policie ČR Xxx Xxx, rozhodnutí policejního prezidenta bylo potom zrušeno rozsudkem Krajského soudu v Brně ze dne 21. 9. 2017. Řízení bylo nepřiměřeně dlouhé, když policejní prezident překročil lhůtu pro rozhodnutí o odvolání o 5 měsíců a jeho odvolání zamítl, přestože důvod, pro který bylo vydáno prvostupňové správní rozhodnutí, v

Shodu s prvopisem potvrzuje Hana Rejentová.

té době již odpadl (získal příslušné osvědčení pro nakládání s utajovanými informacemi). Dlouho trvalo i řízení před správním soudem, celkově řízení trvalo 2 a 3/4 roku. V důsledku nezákonných rozhodnutí došlo k jeho přeložení a musel dojíždět do 300 km vzdálené Prahy, byl odloučen od své rodiny a došlo ke zhoršení jeho vztahu s manželkou a s dcerami, ztrácel čas při cestování, projevil se u něj stres, měl ztíženou dostupnost lékařských služeb, byla snížena kvalita jeho života, neboť v Praze musel bydlet na ubytovně, byl přerážen z místa vedoucího odboru na řadového policistu a byla mu snížena hodnost z plukovníka na podplukovníka a došlo rovněž ke snížení vážnosti u podřízených osob, s nimiž ve své funkci spolupracoval. O náhradu nemajetkové újmy požádal Ministerstvo vnitra dne 16. 4. 2018, dne 17. 8. 2018 obdržel negativní stanovisko ohledně náhrady újmy v penězích, avšak bylo konstatováno, že rozhodnutím ze dne 25. 9. 2015 byla překročena lhůta, neboť bylo vydáno 5 měsíců po podání odvolání a byla mu vyslovena omluva, kterou však nepovažuje za dostatečnou.

3. Ministerstvo vnitra (jednající v řízení ohledně nároku na náhradu nemajetkové újmy za nezákonné rozhodnutí) navrhlo žalobu zamítnout, i když připustilo, že v řízení o odvolání ve správním řízení došlo k průtahům v délce pěti měsíců, k čemuž však žalobce sám přispěl i svými procesními návrhy. Rovněž připustilo, že došlo k vydání nezákonného rozhodnutí, avšak vzhledem k intenzitě újmy je považovalo za kompenzovanou poskytnutou omluvou, když by mělo být přihlédnuto i k satisfakční funkci rozsudku vydaného ve správním soudnictví.
4. Ministerstvo financí (jednající v řízení ohledně nároku na náhradu nemajetkové újmy spočívající v nepřiměřené délce řízení) uplatněný nárok rovněž neuznalo, když ve správním řízení došlo pouze k drobným průtahům. Soudní řízení správní bylo podle něj přiměřeně dlouhé a celková doba řízení tak nebyla nepřiměřená.
5. Soud prvního stupně v odůvodnění rozsudku popsal svá skutková zjištění (body 5. až 22. rozsudku) a po právní stránce aplikoval ustanovení § 1 odst. 1, § 5, § 14, § 15, § 13 a § 31a zákona č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem (dále též jen „zákon“).
6. Ohledně nároku na zadostiučinění za nesprávný úřední postup (nepřiměřená délka řízení) vyšel z toho, že celková délka správního řízení a na něj navazujícího soudního přezkumu byla nepřiměřeně dlouhá, když řízení trvalo od 20. 3. 2015 do 18. 2. 2017, tj. po dobu 2 let, 8 měsíců a 18 dnů. Ačkoli se tato doba sama o sobě nejeví s ohledem na počet rozhodujících instancí a rozsah podání žalobce a jeho další procesní chování zásadně dlouhá, nebylo možno přehlédnout, že v jejím rámci překročil policejní prezident devadesátidenní lhůtu pro rozhodnutí o odvolání, o kterém rozhodl až téměř po pěti měsících od jeho podání. Ojedinelý průtah by snad mohl být v souladu s ustálenou judikaturou tolerován, pokud by celková délka řízení nebyla nepřiměřená, avšak v tomto případě došlo k významným průtahům i v navazujícím řízení před správním soudem, kdy od 11. 12. 2015 do 22. 9. 2016 není zřejmé, jaké úkony byly v řízení činěny, a stejně tak není zřejmé, z jakého důvodu bylo po expedici vyjádření žalovanému dne 6. 2. 2017 referováno nařízení jednání až 3. 8. 2017. Přihlédnout bylo třeba i k tomu, že důvodem zrušení rozhodnutí správního orgánu bylo, že policejní prezident v rámci rozhodování o odvolání nezohlednil, že v mezidobí žalobce osvědčení pro styk s utajovanými skutečnostmi získal (dokonce jen několik dní po rozhodnutí krajského ředitele policie). Ve světle těchto skutečností hodnotil soud prvního stupně řízení jako nepřiměřeně dlouhé, zakládající odpovědnost státu za nesprávný úřední postup podle § 13 zákona. V případě porušení práva na přiměřenou délku řízení se potom zásadně vychází z vyvratitelné domněnky vzniku nemajetkové újmy, kterou takto není třeba dokazovat, což

znamená, že vznik újmy na straně poškozeného se předpokládá. Ve smyslu stanoviska Nejvyššího soudu sp. zn. Cjpn 206/2010 vycházel z částky odškodnění ve výši 17 000 Kč za 1 rok trvání řízení (za první dva roky v částce poloviční) a dospěl k základní částce ve výši 28 900 Kč, kterou potom (podle kritérií § 31a odst. 3 zákona) modifikoval pro právní složitost věci (-1 %) a pro počet instancí, které ve věci rozhodovaly (-5 %) a žalobci přiznal z tohoto titulu částku 27 100 Kč.

7. Ohledně požadavku na zadostiučinění za nezákonné rozhodnutí (§ 7 a § 8 zákona) vyšel z toho, že existence nezákonného rozhodnutí nebyla mezi účastníky sporná, neboť rozhodnutí policejního prezidenta bylo správním soudem zrušeno pro nezákonnost. V tomto případě se podmínky odpovědnosti státu za škodu nepředpokládají a je na poškozeném, aby tyto skutečnosti tvrdil a prokazoval. V tomto případě žalobce prokázal, že zmíněným nezákonným rozhodnutím bylo zasaženo do jeho práva na soukromý život (dojížděním do 300 km vzdálené Prahy, včetně ztráty času, snížení standardu bydlení – ubytovna a zhoršená dostupnost zdravotní péče), do práva na rodinný život (odloučením od rodiny, snížením jeho participace na životě dcer, částečně i zhoršením vztahu s manželkou) a do jeho profesního života (byl přeložen z vedoucího místa na místo řadového policisty se snížením hodnosti a byla tak poškozena jeho pověst u podřízených policistů a profesně spolupracujících osob), přičemž uvedená újma je zjevně v příčinné souvislosti s nezákonným rozhodnutím.
8. Při stanovení výše odškodnění vzal za základní částku 30 000 Kč představující průměrnou hrubou měsíční nominální mzdu přepočtenou na počty zaměstnanců v národním hospodářství za rok 2014, kterou dále modifikoval koeficientem 150 % za zásah do práva na soukromý život, koeficientem 50 % za zásah do práva na rodinný život a koeficientem 100 % za zásah do profesního života, přičemž výsledkem této úvahy je celková částka odškodnění ve výši 90 000 Kč.
9. O nákladech řízení rozhodl podle § 142 odst. 3 o.s.ř. (žalobce byl v řízení úspěšný, neboť rozhodnutí o zadostiučinění bylo odvislé od úvahy soudu), přičemž celkovou výši těchto nákladů rozdělil mezi obě organizační složky ve stejném poměru, a o nákladech řízení státu (svědecké) rozhodl podle § 148 odst. 1 o.s.ř. za situace, kdy žalovaný stát nebyl v řízení úspěšný.
10. Proti tomuto rozsudku podal odvolání žalovaný i obě organizační složky jednající jménem státu.
11. Žalovaný směřoval své odvolání proti zamítavým výrokům II. a V., dále proti (zdánlivě) „vyhovujícím“ výrokům III. a VI. (ohledně písemných omluv) a rovněž proti akcesorickým výrokům o nákladech řízení. Akcentoval, že mimo oblast újmy způsobené nepřiměřenou délkou řízení není třeba vznik nemajetkové újmy dokazovat v situacích, kdy je zjevné, že by stejnou újmu utrpěla jakákoliv osoba, která by byla danou skutečností postižena, a šlo by tedy o notorietu, kterou dokazovat netřeba, což je i tento případ. Zároveň upozorňoval na to, že (s odkazem na judikaturu Ústavního soudu) soudem přiznaná nemajetková újma je nedostatečná a nespravedlivá. Písemné omluvy ve výrocích III. a VI. se zcela neshodují s navrhovaným petitem žaloby, přičemž z judikatury plyne, že ve fungujícím právním státě by měla být k dispozici vždy omluva jako první kompenzační prostředek. Nesouhlasil dále s tím, že mu nebyla přiznána náhrada nákladů řízení za povinné podání předžalobní žádosti o předběžné projednání nároku, která je podmínkou pro uplatnění nároku u soudu a která je zcela ekvivalentní úkonu podle § 142a o.s.ř. V doplnění odvolání dále uvedl, že skutkově a právně zcela obdobnému vadnému výkonu veřejné moci ze strany krajského ředitele Policie ČR ve Zlíně a policejního prezidenta ČR musel čelit i jeho kolega Mgr. V. K., když

rozhodnutí ve správním řízení vůči němu bylo zrušeno rozsudkem Krajského soudu v Brně ve spojení s rozsudkem Nejvyššího správního soudu. Újma vzniklá Mgr. K. byla obdobného charakteru a nepravomocným rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 7 byla tomuto poškozenému přiznána náhrada nemajetkové újmy ve výši 60 000 Kč s příslušenstvím (proti rozsudku bylo podáno odvolání oběma účastníky). Tento rozsudek označuje jako důkaz a rovněž k důkazu navrhuje výslech svědka Mgr. V. K..

12. Česká republika (jednající Ministerstvem financí) podala odvolání proti výrokům IV., VI. a VIII. a nesouhlasí se závěrem, že došlo k nesprávnému úřednímu postupu podle § 13 odst. 1 zákona. Nelze podle ní přehlédnout, že odvolání bylo postoupeno odvolacímu orgánu 7. 5. 2015, avšak žalobce požádal dne 2. 7. 2015 o změnu jednání poradní komise a navrhl doplnění dalších důkazních materiálů, včetně výpovědí svědků, které následně doplnil podáním ze dne 3. 8. 2015. Před uvedeným datem tedy nemohlo být o odvolání správně rozhodnuto. Státu navíc nelze přičítat k tíži prodloužení délky řízení v důsledku nutnosti reagovat na návrhy, opravné prostředky nebo podání účastníků. Jde-li o délku řízení před správním soudem, Městský soud v Praze v rozsudku vydaném ve věci sp. zn. 11 Co 48/2013 konstatoval, že přiměřenou délkou řízení je délka až tři let na jednom stupni. Navíc průtah v určité fázi řízení lze tolerovat za předpokladu, že celková délka řízení nebude nepřiměřená, což v tomto případě nebyla. Nemajetková újma vznikla žalobci především v důsledku nezákonného rozhodnutí o uvolnění z funkce a zejména toto rozhodnutí zasáhlo na počátku řízení žalobce nejvíce. Pokud by přesto měl odvolací soud za to, že ke vzniku újmy došlo, postačuje jako satisfakční prostředek konstatování porušení práva. Kromě toho nelze vycházet z jiné částky než z částky 15 000 Kč za 1 rok trvání řízení (s ohledem na jeho celkovou délku). Domáhala se toho, aby byly napadené výroky změněny tak, že by žaloba byla zamítnuta.
13. Žalovaná (jednající Ministerstvem vnitra) podala odvolání proti výrokům I. a VII. rozsudku. Upozornila na to, že neexistuje judikatura týkající se zadostiučinění za nemajetkovou újmu způsobenou příslušníkovi bezpečnostního sboru z důvodu nezákonného rozhodnutí, vyjma zřejmě prozatím jediného rozsudku Městského soudu v Praze, č. j. 11 Co 262/2022-64, kterým byla příslušníku Policie ČR přiznána peněžní satisfakce ve výši 10 000 Kč za nezákonné rozhodnutí vydané v řízení ve věcech služebního poměru. Je tedy třeba přezkoumat, zda lze pro rozhodování o výši zadostiučinění použít metodu, kterou uvedl soud prvního stupně. Podle ní z provedených důkazů nevyplývá snížená dostupnost lékařské péče, nebyly prokázány ani zásahy do profesního života žalobce, když nelze odhlédnout od následujících kázeňských řízení a rozhodnutí v nich vydaných, které vyústily až v rozhodnutí o zproštění výkonu služby ze dne 24. 5. 2021. Pokud je v důsledku toho v současné době pověst žalobce poškozena, pak to mělo být zohledněno i soudem prvního stupně, neboť nové (aktuální) okolnosti se rovněž dotýkají služebního poměru (v tomto směru soud neprovedl žádné dokazování). Nesouhlasí ani s hodnocením výpovědí svědků stran poškození pověsti žalobce, když o tom vypovídal pouze jeden příslušník Policie ČR (M. O.). Naopak v řízení nebyli vyslechnuti policisté, kteří by újmu žalobce mohli vyhodnotit na základě přímé zkušenosti a závěry o poškození pověsti žalobce učinil soud prvního stupně jen na základě zprostředkovaných informací. Domáhala se toho, aby byl rozsudek v napadených částech zrušen a věc byla vrácena soudu prvního stupně k dalšímu řízení.
14. Dále účastníci podali ke svým odvoláním vzájemná vyjádření, v nichž setrvali na svých procesních stanoviscích.

15. Odvolací soud přezkoumal z podnětu podaných odvolání rozsudek soudu prvního stupně včetně řízení, které jeho vydání předcházelo (§ 212 a § 212a odst. 1, 5 o.s.ř.), a dospěl poté k závěru, že odvolání nejsou (co do základu) důvodná.
16. Podle § 13 odst. 1 zákona stát odpovídá za škodu způsobenou nesprávným úředním postupem. Nesprávným úředním postupem je také porušení povinnosti učinit úkon nebo vydat rozhodnutí v zákonem stanovené lhůtě. Nestanoví-li zákon pro provedení úkonu nebo vydání rozhodnutí žádnou lhůtu, považuje se za nesprávný úřední postup rovněž porušení povinnosti učinit úkon nebo vydat rozhodnutí v přiměřené lhůtě.
17. Podle § 31a odst. 3 zákona v případech, kdy nemajetková újma vznikla nesprávným úředním postupem podle § 13 odst. 1 věty druhé a třetí nebo § 22 odst. 1 věty druhé a třetí, přihlédne se při stanovení výše přiměřeného zadostiučinění rovněž ke konkrétním okolnostem případu, zejména k a/ celkové délce řízení, b/ složitosti řízení, c/ jednání poškozeného, kterým přispěl k průtahům v řízení, a k tomu, zda využil dostupných prostředků způsobilých odstranit průtahy v řízení, d/ postupu orgánů veřejné moci během řízení a e/ významu předmětu řízení pro poškozeného.
18. Při posuzování přiměřenosti délky řízení je třeba vždy vycházet z celkové délky řízení a nikoliv jen z délky jednotlivých průtahů ve smyslu období nečinnosti soudu. K porušení práva na přiměřenou délku řízení tak může dojít i tehdy, nedošlo-li v řízení k průtahům, a naopak, i když k průtahům v řízení nedošlo, nemusí se vždy jednat o porušení práva na přiměřenou délku řízení, jestliže řízení jako celek odpovídá dobou svého trvání času, v němž je možné uzavření řízení zpravidla očekávat (srovnej např. rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 30 Cdo 3151/2016). Jde tak (jak ve smyslu stanoviska Nejvyššího soudu sp. zn. Cpjn 206/2010, tak i judikatury ESLP) o upřednostnění globálního (celkového) pohledu na řízení. Judikatura ESLP přitom existující průtah v určité fázi řízení toleruje za předpokladu, že celková doba řízení není nepřiměřená. V posuzovaném případě se odvolací soud ztotožňuje se závěrem soudu prvního stupně, že celková délka (správního a na něj navazujícího soudního správního) řízení byla (při době jeho trvání 2 a 3/4 roku) nepřiměřená a že tím došlo na straně žalobce ke vzniku nemajetkové újmy, kterou je třeba odškodnit v penězích (neboť konstatování porušení práva není dostačujícím satisfakčním prostředkem s ohledem na to, že význam řízení pro žalobce nelze hodnotit jako nepatrný). Pokud jde o délku trvání správního řízení (respektive o dobu, která byla zapotřebí k rozhodnutí o odvolání proti prvostupňovému správnímu rozhodnutí), vycházel soud prvního stupně z toho, že prvostupňový správní orgán překročil devadesátidenní lhůtu stanovenou v § 190 odst. 8 zákona č. 361/2003 Sb. a o odvolání rozhodl až po pěti měsících od jeho podání. Se závěrem, že tato lhůta byla (nedůvodně) překročena, se lze ztotožnit. Na tom pak nic nemění ani skutečnost, že v průběhu odvolacího správního řízení požádal žalobce dne 2. 7. 2015 o změnu jednání poradní komise a navrhl další důkazy, a dále své podání doplnil ještě dne 3. 8. 2015. Podle § 190 odst. 8 citovaného zákona v rozhodném znění je totiž odvolací orgán povinen rozhodnout o odvolání bez zbytečného odkladu, nejpozději do 90 dnů ode dne jeho podání. Zákonem použitý pojem „bez zbytečného odkladu“ nezakládá možnost automaticky rozhodnout ve lhůtě do 90 dnů; uvedená nejzazší lhůta se použije, jen pokud rozhodnutí nelze objektivně vydat dříve (bezodkladně), což musí být v každém jednotlivém případě zdůvodněno konkrétními okolnostmi posuzované věci (k tomu srovnej např. rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 30 Cdo 530/2014 nebo sp. zn. 30 Cdo 2948/2016). Byl-li tedy odvolacímu orgánu spis předložen dne 7. 5. 2015 (jak vyplývá ze skutkových zjištění), bylo třeba o odvolání rozhodnout bezodkladně, tj. ještě dříve, než žalobce doručil odvolacímu orgánu svá podání ze dne 2. 7. 2015 a 3. 8. 2015. Jde-li o průběh řízení před správním soudem, žaloba byla podána dne 5. 11. 2015 a rozsudek byl vydán až dne 21. 9. 2017, tj. po

více než 1 roce a 10 měsících, aniž by toto řízení bylo po skutkové či procesní stránce složité (rozhodnuto bylo při jediném jednání). Pokud tedy docházelo k obdobím nečinnosti jak v řízení před správním orgánem, tak i v řízení před soudem, nelze již uvažovat o tom, že by tyto (opakované) průtahy bylo možné tolerovat.

19. Pokud jde o stanovení základní částky odškodnění za 1 rok trvání řízení, stanovisko Nejvyššího soudu sp. zn. Cjpn 206/2010 i následná judikatura Nejvyššího soudu konstantně vychází z toho, že základní částka odškodnění se pohybuje (zejména s ohledem na zjištěnou délku řízení) v rozmezí částek 15 000 Kč až 20 000 Kč za 1 rok trvání řízení. V daném případě nevidí odvolací soud důvodu (zejména s ohledem na celkovou délku řízení) vycházet z jiné částky za 1 rok trvání řízení, než z částky 15 000 Kč, což při zjištěné délce řízení 2 roky a 8 měsíců představuje základní částku ve výši 25 000 Kč. Nejsou tu podle odvolacího soudu ani žádné důvody pro modifikaci základní částky podle kritérií uvedených v § 31a odst. 3 zákona (ani pro složitost věci či počet instancí, které ve věci rozhodovaly). Odvolací soud takto dospívá k závěru, že žalobci náleží odškodnění za nepřiměřenou délku řízení ve výši 25 000 Kč, a proto rozsudek ve výroku IV. změnil tak, že ohledně částky 2 100 Kč s požadovaným příslušenstvím žalobu zamítl a jinak rozsudek (co do částky 25 000 Kč s příslušenstvím) potvrdil [§ 220 odst. 1 písm. a) a § 219 o.s.ř.].
20. Jde-li o zadostiučinění za nemajetkovou újmu způsobenou nezákonným rozhodnutím, zaměřil se soud prvního stupně zcela správně na to, jakým způsobem nezákonné rozhodnutí zasáhlo do osobnostní sféry žalobce (právo na soukromý život, právo na rodinný život a poškození profesní pověsti), přičemž v tomto smyslu je plně použitelná judikatura týkající se odškodnění nemajetkové újmy za nezákonné rozhodnutí způsobené trestním stíháním. Je pravdou, že ke stanovení odpovídající výše odškodnění neexistuje srovnatelná judikatura (kromě zmíněného rozhodnutí odvolacího soudu ve věci sp. zn. 11 Co 262/2022), nicméně vyšší odškodnění je možné (zároveň při hodnocení intenzity jednotlivých zásahů do osobnostní sféry poškozeného) porovnat i s odškodněními, která jsou přiznávána poškozeným za nezákonné rozhodnutí vydané v trestním řízení. Z tohoto pohledu se odvolacímu soudu jeví odškodnění přiznané soudem prvního stupně ve výši 90 000 Kč nepřiměřeně vysokým (odškodnění v podobné výši jsou přiznávána za nezákonná trestní stíhání s významnými zásahy do osobnostní sféry poškozeného při hrozbě nepodmíněného trestu odnětí svobody). Takto například odvolací soud ve věci vedené pod sp. zn. 53 Co 380/2022 přiznal poškozenému odškodnění za nezákonné trestní stíhání ve výši 80 000 Kč při délce trestního stíhání 1 a $\frac{3}{4}$ roku za situace, kdy poškozený byl ohrožen trestní sazbou 8-12 let (v závěru trestního stíhání dokonce 10-18 let), byl osobou zcela bezúhonnou, mladého věku a byly shledány významné zásahy do jeho osobnostní sféry. Ministerstvem vnitra odkazované rozhodnutí ve věci sp. zn. 11 Co 262/2022 sice přiznalo odškodnění ve výši 10 000 Kč poškozenému za nezákonné rozhodnutí vydané ve věci rozhodnutí o odnětí služební hodnosti a propuštění ze služebního poměru, v uvedeném případě však většinu tvrzených zásahů do osobnostní sféry poškozený neprokázal. V nyní řešené věci trval nezákonný zásah do osobnostní sféry žalobce po dobu 2 a $\frac{3}{4}$ roku a soud prvního stupně na základě provedených důkazů dostatečně popsal, jakým způsobem nezákonné rozhodnutí zasáhlo do jednotlivých oblastí života žalobce. Je tak i podle odvolacího soudu zcela zjevné, že již jen v důsledku faktu, že žalobce byl přeložen k výkonu služby do místa vzdáleného přibližně 300 km od místa jeho bydliště, že mezi těmito místy musel po celou dobu cestovat, v průběhu pracovního týdne bydlel na ubytovně a byl odloučen od rodiny a svého běžného sociálního zázemí, logicky vyplývá, že jednotlivé sféry jeho osobnosti byly nikoli nepodstatně zasaženy; na druhou stranu bere odvolací soud v úvahu i to, že žalobce jako příslušník ozbrojeného sboru by měl být schopen tato omezení snášet lépe. Odvolací soud tak nesouhlasí s námitkou, že jednotlivé zásahy do osobnostní sféry nebyly prokázány, a i když

ve shodě s Ministerstvem vnitra má za to, že na straně žalobce nedošlo k újmě ohledně nedostupnosti lékařské péči, nemá to na celkový závěr o vzniku nároku na zadostiučinění žádný vliv. Zcela bez relevance k hodnocení posuzovaného nároku je výtka Ministerstva vnitra směřující k následnému kázeňskému řízení vedenému proti žalobci, neboť v tomto řízení se posuzuje újma ohraničená délkou trvání nezákonného zásahu; skutečnosti, které (stran zásahu do profesní pověsti) nastaly až po tomto období, proto nemohou být nijak zohledňovány. Odvolací soud tak dospěl k závěru, že všem zjištěným okolnostem případu je odpovídajícím a spravedlivým zadostiučiněním za vydání nezákonného rozhodnutí odškodnění ve výši 30 000 Kč, a proto rozsudek soudu prvního stupně ve výroku I. změnil tak, že ohledně částky 60 000 Kč s příslušenstvím žalobu zamítl, jinak rozsudek v tomto výroku (co do částky 30 000 Kč s příslušenstvím) potvrdil [§ 220 odst. 1 písm. a) a § 219 o.s.ř.].

21. Jde-li o požadavky žalobce na poskytnutí omluvy (jak za vydání nezákonného rozhodnutí, tak i za nepřiměřenou délku řízení), pak z judikatury Nejvyššího soudu vyplývá (srovnej např. rozsudek sp. zn. 30 Cdo 4815/2015), že konstatování porušení práva je základní formou satisfakce (nezbytným minimem odškodnění), avšak žádá-li poškozený zadostiučinění ve formě omluvy, je tímto odškodněním (kompenzačním prostředkem první volby) omluva jakožto osobní (byť soudním rozhodnutím uložený) projev uznání chyby samotným odpovědným subjektem. V poskytnuté omluvě je potom zpravidla obsaženo i konstatování porušení práva (jako „nutné východisko“); souběžné odškodnění oběma zmíněnými kompenzačními prostředky je proto zásadně možné jen tehdy, nevyplyne-li porušení konkrétních práv poškozeného již z obsahu omluvy. Primární volba formy zadostiučinění tedy náleží poškozenému, který se projevením toho, čeho se domáhá (§ 79 odst. 1 o.s.ř.) nezaměnitelně vyjadřuje, jaká satisfakce by mu mohla kompenzovat utrpenou újmu. Poškozený tedy může uplatnit požadavek relativně osobní povahy – požadavek na omluvu, která je uznávaným satisfakčním právním prostředkem ke zmírnění následků dotčení osobnostních práv fyzické osoby, přičemž její přiznání záleží vždy na posouzení obsahu i formy omluvy, stejně jako okolností, za nichž je učiněna (viz např. rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 30 Cdo 2263/2016). Satisfakční prostředek ve formě omluvy a peněžitá satisfakce vedle sebe tedy mohou obstát, a proto nebylo důvodu, aby žalobci nebyla poskytnuta i tato (morální) forma kompenzace. Odvolací soud proto rozsudek ve výrocích III. a VI. potvrdil, pouze do textu tam uvedených omluv zasáhl tak, aby to odpovídalo požadavkům žalobce, které takto vyjadřují, které jeho právo bylo porušeno.
22. Pro úplnost odvolací soud dodává, že nedoplňoval dokazování na základě návrhu žalobce, neboť to by nemohlo ničeho změnit na právním posouzení věci, přičemž návrh na výslech svědka byl navíc učiněn v rozporu s § 205a o.s.ř.
23. Odvolací soud nepřisvědčil žalobci ani ohledně jeho výtky stran paušální náhrady výdajů za předběžné uplatnění nároku u žalované. Jeho poukaz na náleze Ústavního soudu sp. zn. II. ÚS 3627/18 není případný, neboť v tomto nálezu se Ústavní soud nezabýval tím, zda za uvedený úkon přísluší účastníkovi náhrada nákladů řízení, nýbrž toliko tím, zda nezaslání tzv. předžalobní výzvy k plnění ve smyslu § 142a o.s.ř. (při současném předchozím uplatnění nároku podle § 14 zákona) je důvodem k nepřiznání práva na náhradu nákladů řízení (k tomu viz rovněž rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 30 Cdo 3651/21).
24. Odvolací soud proto rovněž potvrdil nákladové výroky VII. až IX., stejně jako zamítavé výroky II. a V. (§ 219 o.s.ř.).

25. O nákladech odvolacího řízení bylo rozhodnuto podle § 142 odst. 1 a § 224 odst. 1 o.s.ř. s přihlédnutím k tomu, že žádný z účastníků neměl v odvolacím řízení takový úspěch, aby to odůvodňovalo přiznání náhrady nákladů řízení. Žalobce byl totiž v odvolacím řízení úspěšný toliko co do formulací omluv, žalovaný stát rovněž úspěšný nebyl (jestliže požadoval zamítnutí nároku na poskytnutí finančního zadostiučinění).

Poučení:

Přípustnost dovolání proti tomuto rozsudku (§ 237 až § 238a o.s.ř.) je oprávněn zkoumat jen dovolací soud. Dovolání se podává do dvou měsíců od doručení rozsudku odvolacího soudu k Nejvyššímu soudu prostřednictvím soudu, který rozhodoval v prvním stupni.

Praha 23. února 2023

Mgr. Richard Toman v.r.
předseda senátu